

**DRUŠTVO ZA ZAŠTITU BILJA SRBIJE
PLANT PROTECTION SOCIETY OF SERBIA**

**MEĐUNARODNA ORGANIZACIJA ZA SUZBIJANJE ŠTETNIH
ORGANIZAMA - ISTOČNA PALEARKTIČKA REGIONALNA SEKCIJA**

**ВОСТОЧНО-ПАЛЕАРКТИЧЕСКАЯ СЕКЦИЯ МЕЖДУНАРОДНОЙ
ОРГАНИЗАЦИИ ПО БИОЛОГИЧЕСКОЙ БОРЬБЕ С ВРЕДНЫМИ
ЖИВОТНЫМИ И РАСТЕНИЯМИ (ВПРС МОББ)**

Međunarodni skup

**VI KONGRES O ZAŠTITI BILJA SA SIMPOZIJUMOM
O BIOLOŠKOM SUZBIJANJU INVAZIVNIH
ORGANIZAMA**

**VI СЪЕЗД ПО ЗАШТИТЕ РАСТЕНИЙ С
СИМПОЗИУМОМ БИОЛОГИЧЕСКИЙ КОНТРОЛЬ
ИНВАЗИВНЫХ ОРГАНИЗМОВ**

**Zbornik rezimea - I
Сборник тезисов - I**

Zlatibor - Srbija, 23 - 27. novembar, 2009. godine

poster

22. PROPADANJE LISTOVA PŠENICE U ZAVISNOSTI OD BROJA FORMIRANIH PIKNIDA *Septoria tritici*

Telečki Mirjana¹, Radivoje Jevtić¹

¹Institut za ratarstvo i povrtarstvo, Novi Sad, Srbija

mtelecki@ifvcns.ns.ac.rs

Prouzrokovatelj sive pegavosti lista i klasa, *Septoria tritici* Rob. ex Desm. (teleomorf *Mycosphaerella graminicola* (Fuckel) Schroeter, in Cohn) je parazit koji se javlja tokom cele vegetacije na svim nadzemnim delovima pšenice. Trenutno se smatra jednim od patogena koji ima najveći uticaj u globalnoj proizvodnji pšenice i predstavlja njeno glavno oboljenje u mnogim regionima sveta, uključujući i Evropu.

S. tritici u našim uslovima prezimljava piknidima u zaraženim biljnim ostacima, na samoniklim biljkama ili na usevu koji je zaražen još u jesen. Piknidi predstavljaju primarni izvor inokuluma. Pri povoljnim uslovima primarne infekcije nastaju rano i mogu se uočiti po pojavi drugog lista kod pšenice. Usled napada zahvaćeno biljno tkivo nekrotira, postepeno se suši i često prilepljuje za zemlju.

Početkom proleća 2009. u regionu Vojvodine konstatovano je propadanje donjih listova sejanaca pšenice (fenofaza 29-30 BBCH) usled ranih infekcija gljivom *S. tritici*. Na zaraženim listovima formirano je mnoštvo piknida. Uzorci pšenice sa tipičnim simptomima uzeti su sa lokaliteta Kisač, Indija, Zrenjanin i Pančevo, gde je intenzitet ovog oboljenja bio najveći. Pregledano je 250 biljaka sorti Zvezdana, Simonida, Pobeda i Dragana i izvršeno je brojanje piknida po listovima pšenice pomoću lupe pri uvećanju x50.

U fenofazi 29-30 BBCH bilo je ukupno sedam formiranih listova po biljci. Broj piknida utvrđivan je počevši od lista najbližeg površini zemlje, pa naviše, do zadnjeg formiranog. Listovi najbliži površini zemlje bili su potpuno propali i potpuno prekriveni piknidima *S. tritici*. Ostali formirani listovi su sukcesivno imali manji broj piknida kod svih ispitivanih sorti, a koeficijent korelacije iznosio je 0,83 što govori o širenju parazita od donjih ka višim listovima. Najveći prosečan broj piknida po listu imala je sorta Simonida, dok je najmanji imala sorta Zvezdana.

Procenat suvih, propalih listova, potpuno prekrivenih piknidima *S. tritici* utvrđen je takođe od donjih listova ka višim kod sorte Simonida i Pobeda. Na sorti Pobeda piknidi su se formirali od donjeg do četvrtog lista. Procenat suvih listova potpuno prekrivenih piknidima smanjivao se sukcesivno sa razvojem listova. Kod sorte Pobeda nije zabeleženo propadanje najmlađa tri lista. Kod sorte Simonida patogen se brže razvijao, pa je propadanje zabeleženo već na trećem listu biljaka. Kod sorte Simonida korelacija

između starosti listova i procenta propalih listova prekrivenih piknidima bila je potpuna i iznosila je 0,97, a kod sorte Pobjeda 0,94.

Broj formiranih piknida po listovima i procenat suvih propalih listova usled napada gljive *Septoria tritici* ukazuju na otpornost odnosno osetljivost sorti pšenice prema ovom patogenu.

poster

23. MIKROBIOTA ŽUTE LINCURE (*Gentiana lutea* L.)

Pavlović Snežana¹ Stojanović Saša², Starović Mira², Menković Nebojša¹

¹Institut za proučavanje lekovitog bilja "Dr Josif pančić", Beograd, Srbija

²Institut za zaštitu bilja i životnu sredinu, Beograd, Srbija

spavlovic@mocbilja.rs

Dugogodišnja, nekontrolisana eksploatacija žute lincure gotovo je dovela do njenog istrebljenja. Zbog toga je njeno gajenje, u celoj Evropi, stavljeno pod zaštitu. Da bi se, u prvom redu sprečilo potpuno uništenje, zatim povećao prinos i ujednačio kvalitet, ova u farmaceutskom pogledu vrlo cenjena biljka, sve više se plantažno gaji u svetu, a polednjih šest godina i kod nas, i to isključivo u brdsko-planinskim oblastima.

Pregledom parcela lincure na oglednim poljima Instituta za proučavanje lekovitog bilja u nacionalnom parku Tara, tokom 2007 i 2008 godine, utvrđeno je prisustvo simptoma tipa uvelosti, truleži korena i pegavosti lišća. Sa ovakvih biljaka uzorkovani su listovi, lisne peteljke, stablo i koren, od aprila do oktobra. Iz sakupljenih uzoraka obavljena je izolacija po standardnom postupku (Király et al., 1970; Dhingra and Sinclair, 1986). Sa semena lincure dobijenog u plantažnom zasadu obavljena je izolacija patogena po metodama ISTA (2003). Determinacija je vršena na osnovu morfoloških, biometriskih i odgajivačkih odlika ispitivanih gljiva (Boot, 1971; Gerlach et Nirenberg, 1982; Joffe, 1986; Lester, 1994; Malone i Muskett, 1964).

Na stablu i korenu konstatovano je prisustvo mešane zaraze više vrstama roda *Fusarium*, i to: *F. oxysporum*, *F. solani* i *F. verticillioides*. Na listovima je utvrđena *Alternaria alternata*, *Phoma* sp. i *Botrytis cinerea*.

Na semenu lincure utvrđeno je prisustvo: *Alternaria alternata*, *Fusarium oxysporum*, *Fusarium solani*, *Fusarium equiseti*, *Botrytis cinerea*, *Aspergillus flavus*, *Aspergillus niger*, *Penicillium* spp., *Phisarum notabile*, *Phisarum* spp. i *Epicoccum purpurascens*. Najviši procenat infestacije semena žute lincure zastupljen je vrstom iz roda *Alternaria*, (preko 70%), zatim *Fusarium* (do 4%), *Aspergillus*, *Penicillium* i *Epicoccum* (do 3%). Štete od bolesti semena se prvenstveno ogledaju u procentu smanjenja energije klijanja i klijavosti. Štete koje nastaju od Gljive koje su prisutne na